

Uitvoeringsplan Veiligheid

Gebaseerd op de evaluatie van de veiligheidsaanpak 2023

Gemeente Maastricht

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Informatiegestuurd	5
1.2	Gebiedsgericht	5
2	Algemene OOV inzet	6
2.1	Demonstraties	6
2.2	Acute inzet bij incidenten	6
2.3	Carnaval	7
2.4	Betaald voetbal	7
2.5	Evenementen	8
2.6	Opvang vluchtelingen	8
2.7	Bestuurlijke advisering Veiligheidsregio Zuid-Limburg	8
2.8	Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)	8
2.9	Keurmerk Veilig Uitgaan (KVU)	9
2.10	Drugsaanpak	9
3	MJP-geprioriteerde thema's	10
3.1	Ondermijnende criminaliteit	10
3.1.1.	<i>Wat hebben we gedaan in 2023?</i>	10
3.1.2.	<i>Wat gaan we doen in 2024?</i>	12
3.1.3.	<i>Wat merken de inwoners van onze inzet?</i>	12
3.2	Veiligheidsgerelateerde overlast	12
3.2.1.	<i>Wat hebben we gedaan in 2023?</i>	12
3.2.2.	<i>Wat gaan we doen in 2024?</i>	13
3.2.3.	<i>Wat merken de inwoners van onze inzet?</i>	14
3.3	Criminaliteit (veelvoorkomend en high-impact-VVC/HIC)	14
3.3.1.	<i>Wat hebben we gedaan in 2023?</i>	14
3.3.2.	<i>Wat gaan we doen in 2024?</i>	15
3.3.3.	<i>Wat merken de inwoners van onze inzet?</i>	15
4	Zorg en Veiligheid	16
4.1	Radicalisering en Polarisatie	16
4.1.1.	<i>Wat hebben we gedaan in 2023?</i>	16
4.1.2.	<i>Wat gaan we doen in 2024?</i>	18
4.2	Personen met verward en onbegrepen gedrag	18
4.2.1.	<i>Wat hebben we gedaan in 2023?</i>	18
4.2.2.	<i>Wat gaan we doen in 2024?</i>	19

4.3	Jeugd	20
4.3.1.	<i>Wat hebben we gedaan in 2023?</i>	20
4.3.2.	<i>Wat gaan we doen in 2024?</i>	20
4.4	Re-integratie ex-gedetineerden	20
4.4.1.	<i>Wat hebben we gedaan in 2023?</i>	20
4.4.2.	<i>Wat gaan we doen in 2024?</i>	21
4.5	Seksuele intimidatie	21
4.5.1.	<i>Wat hebben we gedaan in 2023?</i>	21
4.5.2.	<i>Wat gaan we doen in 2024?</i>	21
4.6	Mensenhandel	21
4.6.1.	<i>Wat hebben we gedaan in 2023?</i>	21
4.6.2.	<i>Wat gaan we doen in 2024?</i>	22
4.7	Geweld in afhankelijkheidsrelaties	22
4.7.1.	<i>Wat hebben we gedaan in 2023?</i>	22
4.7.2.	<i>Wat gaan we doen in 2024?</i>	23
4.7.3.	<i>Wat merken inwoners van onze inzet op Z&V thema's?</i>	23

Samen voor een veilig Maastricht

Op 31 januari 2023 heeft de gemeenteraad het Meerjarenprogramma Veiligheid 2023-2026 (MJP) vastgesteld. Hierin is de basis gelegd voor de manier waarop we de komende beleidsperiode aan veiligheid gaan werken.

In onze lokale veiligheidsaanpak focussen we op de thema's die de komende jaren de grootste bedreiging zijn voor de openbare orde en veiligheid in onze stad. We bepalen deze thema's informatiegestuurd, op basis van de veiligheidsanalyses en de ontwikkelingen op wetenschappelijk gebied.

Focus

De focus ligt op ondermijnende criminaliteit, veiligheidsgerelateerde overlast, veelvoorkomende criminaliteit/criminaliteit met veel impact en de verbinding tussen zorg en veiligheid.

Samen

We pakken vraagstukken waar mogelijk gebiedsgericht en samen met partners en inwoners op. Daarbij richten we ons vooral op het verhogen van de veiligheid(sbeleving).

Preventief

We willen zo veel mogelijk criminaliteit en overlast voorkomen. Daarom zijn preventieve maatregelen van grote waarde. De aanpak is primair gericht op voorlichting geven en perspectief bieden. We willen tijdig passende hulp, zorg of bijsturing geven aan mensen die voor overlast zorgen of crimineel gedrag vertonen. Als dat nodig is, nemen we maatregelen om een onveilige situatie te beëindigen.

Regulier veiligheidswerk

Naast de focus op de hiervoor genoemde thema's, werken wij aan het verhogen van de algemene veiligheid in de stad. Denk aan rampenbestrijding, crisisbeheersing en het voorkomen en bestrijden van overlast en criminaliteit. We doen dit samen met partners als Handhaving, politie, brandweer, het Openbaar Ministerie en de Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

Acute inzet

Als de openbare orde of veiligheid wordt bedreigd of als sprake is van een crisis, moeten we soms acuut ingrijpen. De aanpak van dergelijke situaties, die onvoorspelbaar zijn, krijgt dan onverwacht prioriteit. Dit kan invloed hebben op de aanpak van de andere thema's.

1 Inleiding

Werken aan veiligheid betekent vooral adviseren en aansturen op het voorkomen van veiligheids- of openbare ordeproblemen. Dat doen wij vanuit Openbare Orde en Veiligheid samen met onze ketenpartners, ondernemers en inwoners. Via buurtbijeenkomsten, voorlichtingscampagnes en gesprekken in buurten leggen wij contact met onze inwoners. Daarnaast voeren we structureel overleg met politie, team handhaven openbare ruimte, sociaal domein, woningcorporaties, Stg. Trajekt.

Wanneer de openbare orde onder druk komt te staan, nemen we handhavingsmaatregelen in afstemming met politie en Team Handhaven Openbare Ruimte. Daarbij is het dan vaak nodig gebruik te maken van de openbare ordebevoegdheden van het bestuursorgaan burgemeester. Denk in dit verband aan het sluiten van een drugspan, het opleggen van een gedragsmaatregel aan een (woon) overlastveroorzaker of het opleggen van een samenscholingsverbod. Deze maatregelen willen we echter zoveel mogelijk voorkomen. Het zijn herstelmaatregelen om de rust in de openbare ruimte terug te laten keren, maar het zijn geen structurele oplossingen voor de achterliggende (veelal sociale en complexe) problematiek.

1.1 Informatiegestuurd

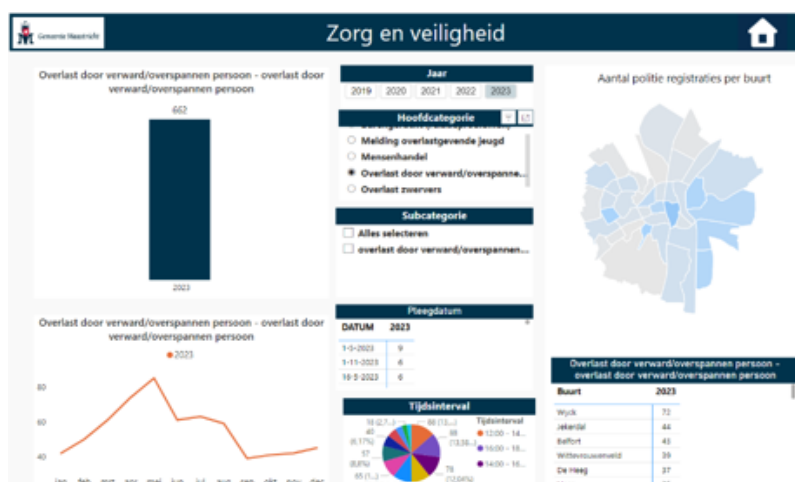
Wij werken informatiegestuurd. Als we beter begrijpen wat de veiligheidsproblemen zijn, kunnen we ze ook beter aanpakken en monitoren. Maandelijks monitoren we verschillende cijfers en duiden deze met onze ketenpartners. We kijken bijvoorbeeld naar registraties bij de politie, overlastmeldingen van inwoners en de resultaten van de Veiligheidsmonitor (een bevolkingsonderzoek naar slachtofferschap, (on)veiligheidsgevoel en ervaren overlast). Wat vertellen deze cijfers ons en wat vertellen deze cijfers ons ook niet?

Ten aanzien van de cijfers werken we structureel aan bruikbare visualisaties in de vorm van dashboards. Cijfers zijn niet heilig en juist de duiding (wat ligt er achter deze cijfers) is van belang. Door de juiste visualisatie kunnen we beter het gesprek voeren met onze ketenpartners, het bestuur, ondernemers en inwoners over het veiligheidsprobleem. Dit helpt om op een adequate manier te reageren op veiligheidsvraagstukken.

1.2 Gebiedsgericht

Veiligheids- en openbare orde vraagstukken concentreren zich vaak binnen een bepaald

gebied. We sluiten daarom zoveel mogelijk aan bij de bestaande structuren binnen de gebieden. In de stad zijn gebiedsteams actief met vertegenwoordigers van politie, handhaving, woningcorporaties, Stg. Trajekt en stadsdeelregisseurs. Voor een goede duiding van de veiligheidsproblematiek zijn deze structuren ontzettend waardevol. Dit zijn de eerste aanspreekpunten die weten wat er speelt binnen het gebied en welke bewonersgroepen (bewonerskrachten, buurtnetwerken, buurtinitiatieven, etc.) kunnen bijdragen aan de duiding en oplossing van een vraagstuk.

2 Algemene OOV inzet

Vanuit Openbare Orde en Veiligheid zetten we structureel in op geprioriteerde MJP-thema's, maar ook op de algemene veiligheid in de stad. Zoals het veilig laten verlopen van demonstraties, evenementen, reguleren topdruktedagen/crowd control, betaald voetbal, carnaval en dergelijke. We nemen preventieve maatregelen, beschrijven verschillende scenario's en organiseren de daarvoor vereiste capaciteit. Daarnaast monitoren we de omstandigheden gedurende het evenement, demonstratie, etc. Onze inzet op veiligheid in het jaar 2023 staat hieronder per thema nader uitgewerkt.

2.1 Demonstraties

Demonstreren is een grondrecht dat voortvloeit uit het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht op vereniging en vergadering. De lokale overheid heeft de plicht om uitoefening van het demonstratierecht mogelijk te maken. Dat is niet altijd even gemakkelijk. Demonstraties vinden vooral plaats in de openbare ruimte. Deze ruimte wordt ook gebruikt door anderen, zoals winkelend publiek, bewoners en openbaar vervoer. De rechten van de een kunnen een beperking vormen voor een ander. Om die reden vragen we organisaties om een demonstratie 48 uur van tevoren aan te kondigen, zodat we kunnen zorgen voor de veiligheid van demonstranten en andere gebruikers van de openbare ruimte. Met de organisatie bespreken we de gewenste looproutes, locaties of tijdstippen. In goed overleg maken we hier afspraken over.

In 2023 zijn 66 demonstraties aangemeld en beoordeeld op eventuele benodigde extra veiligheidsmaatregelen. Van deze demonstraties was 92% kleinschalig, waarbij kleine groepen mensen aandacht vragen voor bepaalde thema's.

Er waren 5 grotere demonstraties (veel verwachte deelnemers, veel verplaatsingen in de stad en/of mogelijke tegendemonstraties) georganiseerd. Vaak zijn landelijke thema's met een maatschappelijke impact (zoals oorlog) aanjagers van dit soort demonstraties. Het faciliteren van deze demonstraties vraagt veel voorbereiding en afstemming met de organisator en ketenpartners. Van tevoren maken we een risico-inschatting en treffen we eventueel maatregelen. Tijdens de demonstratie is meestal extra inzet van bijvoorbeeld politie, handhaving en verkeer. Zo maken we een veilige verplaatsing door de stad mogelijk en beschermen we demonstranten en omstanders.

Uit vrees voor ernstige wanordelijkheden, verkeersveiligheid en gezondheid zijn in 2023 bij 8 demonstraties beperkende maatregelen opgelegd. Denk hierbij aan een aanpassing van een gewenste route omdat die een evenementenlocatie doorkruist of passeert.

2.2 Acute inzet bij incidenten

Voor acute Openbare Orde incidenten is altijd (24/7) een Ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid (AOV-er) bereikbaar. De AOV-er wordt ingeschakeld als incidenten afstemming vereisen met het lokale bestuur en/of om te bepalen of bestuurlijke (handhavings)maatregelen moeten worden getroffen. In 2023 is de inzet van de AOV-er nodig geweest bij 98 incidenten. Denk hierbij aan de wateroverlast als gevolg van de hevige regenval, maar ook bij incidenten met een vorm van maatschappelijke impact (zoals geweldsincidenten in woonbuurten en illegale rave party's). Behalve de vereiste inzet tijdens het incident vraagt dit ook betrokkenheid in de nazorgfase. Bijvoorbeeld het afhandelen van vragen van ondernemers, inwoners, bestuur en pers of het organiseren van (tijdelijke) opvang.

2.3 Carnaval

Voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers is carnaval een groot feest. Om dit mogelijk te maken, investeren we zowel in de aanloop naar als tijdens carnaval in het mogelijk maken van een veilig verloop van dit mooie volksfeest.

We zien dat carnaval steeds drukker wordt en meer inzet vraagt op het gebied van veiligheid en leefbaarheid. De evaluatie van carnaval 2023 leerde dat risicovolle situaties waren ontstaan vanwege te grote drukte en dat ook het geluid op diverse plekken te hard was. We zijn daarom tijdig begonnen met de voorbereiding van carnaval 2024. Hiervoor hebben we intensief overleg gevoerd met onder andere horeca en De Tempeleers om te komen tot een betere spreiding van drukte en de aanpak van overlastgevend geluid. We werken daarnaast aan het formuleren van een concreet handhavingsskader en het samenstellen van een robuust Crisis en Management Team om tijdens de carnavalsdagen de veiligheidssituatie te monitoren en tijdig te kunnen handelen bij calamiteiten. Tenslotte hebben we geïnvesteerd in het regelen van de benodigde inzet (o.a. handhaving, politie, crowd professionals en juridische advisering) en faciliteiten (o.a. hekken, openbare toiletten, verlichting) tijdens de carnavalsdagen. De ingezette lijn voor carnaval 2024 is bepalend voor de koers in de komende jaren.

2.4 Betaald voetbal

Om voetbalwedstrijden veilig te laten plaatsvinden, hebben we geregeld overleg met MVV, politie en het Openbaar Ministerie (Lokale Vierhoek). We werken met een jaarlijks convenant en plan van aanpak waarin we concrete afspraken maken. Daarnaast vindt maatwerk plaats ten aanzien van (voorschriften voor) individuele wedstrijden. Dit heeft onder andere geleid tot het besluit om de

komende drie voetbalseizoenen geen uitsupporters meer toe te laten bij wedstrijden tussen Roda JC en MVV.

Wedstrijden worden onderverdeeld in de volgende 3 categorieën, op basis waarvan wordt bepaald hoe hoog het risico op ongeregelde heden is.

- A-wedstrijden (vrij): geen beperkende maatregelen, vrije kaartverkoop en vrij vervoer.
- B-wedstrijden (maatwerk): maatwerk per wedstrijd op basis van de risico's.
- B+ wedstrijden (risico): wedstrijden met aannemelijk risico op verstoring van de openbare orde.

Wedstrijden (uit en thuis) met een verhoogd risico bereiden we multidisciplinair voor. Waar nodig nemen we maatregelen om te waarborgen dat de wedstrijd veilig kan worden gespeeld.

In 2023 waren 6 zogenaamde hoog risico voetbalwedstrijden. Dit vraagt vanuit veiligheidsoogpunt om het organiseren en bijwonen van:

- Vooroverleggen met de bezoekende club, MVV, Supportersvertegenwoordiging en politie;
- Veiligheidsrondes met MVV en politie op de middag van de wedstrijd;
- Aanwezigheid in de commandoruimte tijdens de wedstrijd (met politie en MVV);
- Nabespreking, evaluatie.

Ondanks alle voorbereidingen waren er openbare ordeverstoringen en vernielingen door supporters, zowel in de stadions als daarbuiten. De vereiste

intensieve inzet van politiemansschappen en OOV om betaalde voetbalwedstrijden in goede banen te leiden is al langere tijd buitenproportioneel. Dit fenomeen zien we niet alleen in Maastricht maar blijkt een landelijke trend. Een recent onderzoek naar voetbalgeweld¹ leert dat sinds het voetbalseizoen 2021-2022 het aantal (gewelds)incidenten in en rondom de stadions is toegenomen. De verwachting is dat deze trend zal doorzetten en dat daarom een forse investering nodig is om veilig voetbal mogelijk te maken.

2.5 Evenementen

In 2023 hebben we 220 evenementaanvragen beoordeeld op risico's voor de openbare orde en veiligheid. Er zijn multidisciplinaire veiligheidsplannen opgesteld voor de grotere evenementen zoals concerten Rieu, Carnaval en de elfde van de elfde. Voor deze grotere evenementen houden we ook veiligheidsrondes om aan de voorkant te beoordelen of is voldaan aan de eisen van de veiligheidsplannen. In 2023 zijn er 27 veiligheidsrondes geweest.

Bij evenementen met een groot veiligheidsrisico richten we standaard een Crisis Management Team (CMT) in met de AOV-er als regievoerder. In 2023 is voor 16 dagen een CMT ingericht voor de monitoring en het zorgen voor een veilig verloop van 3 evenementen. Gedurende deze CMT-dagen zijn AOV-ers van begin tot eind evenement (vaak ook 's nachts) als voorzitter aanwezig in het CMT.

2.6 Opvang vluchtelingen

In 2023 zijn 48 afstemmingsoverleggen geweest met de Veiligheidsregio Zuid-Limburg in verband met de opvang van vluchtelingen. Daarnaast is 12 keer veiligheidsoverleg geweest met het COA, AVIM, politie en gemeentelijke organisatieonderdelen met betrekking tot het AZC aan de Franciscus Romanusweg. Het is belangrijk dat OOV goed is aangehaakt om tijdig risico's (overlast, onveiligheid, criminele uitbuiting) te identificeren en daarop te reageren en te adviseren.

2.7 Bestuurlijke advisering Veiligheidsregio Zuid-Limburg

In 2023 zijn 8 bestuursvergaderingen geweest van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Ter voorbereiding zijn alle stukken afgestemd met de interne ketenpartners zoals financiën, concernzaken en sociaal. In 2023 is het regionaal crisisplan 2024-2027 opgesteld en samen met de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling en met alle financiële documenten ter zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad.

2.8 Keurmerk veilig ondernemen (KVO)

Het KVO is gericht op publiek-private samenwerking met het doel om de veiligheid te verbeteren in winkelgebieden of bedrijventerreinen. Het keurmerk kent een inspanningsverplichting voor alle betrokken partijen. Iedere instantie, publiek of privaat, moet kunnen rekenen op de andere. Dat is de belangrijkste succesfactor voor publiek private samenwerking.

Kiwa toetst de kwaliteit van het keurmerk. Deze organisatie toetst onafhankelijk en onpartijdig of wordt voldaan aan geldende kwaliteitsnormen, -eisen en wettelijke verplichtingen. In 2023 is opnieuw een Kiwa-certificering verstrekt aan het samenwerkingsverband KVO.

Daarnaast is in 2023 het convenant KVO geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Partijen in dit samenwerkingsverband zijn gemeente, politie, brandweer, ondernemers en de Samenwerkende Industrieën Maastricht (SIM). De inzet is erop gericht de drie KVO-speerpunten 'Schoon, heel en veilig' naar een hoger niveau te tillen. Denk in dit verband aan het treffen van maatregelen tegen brand en criminaliteit, zoals inbraak, diefstal, vandalisme en overvallen.

Twee keer per jaar vindt een afstemmingsoverleg plaats tussen partijen inclusief een gezamenlijke inspectie op bedrijventerreinen.

¹ Wolsink, J., Torre, E. van der, Esseveldt, J. van & Ferwerda, H. (2023). Van voetbalrellen leren, Een onderzoek naar modern voetbalgeweld en de tekortkomingen van en kansen voor de aanpak. Bureau Beke [Van voetbalrellen leren](#) - Bureau Beke

2.9 Keurmerk veilig uitgaan (KVU)

Het KVU is tot nu toe nog niet van de grond gekomen. Bij het KVU draait alles om het gezamenlijk maken van afspraken en controle op de naleving. Hiervoor geldt net als bij het KVO een inspanningsverplichting en dus draagvlak bij alle betrokken partijen. In dit verband zijn dat de gemeente, horecaondernemers en de politie. In 2024 investeren we opnieuw in het creëren van draagvlak, om zo uiteindelijk een plan van aanpak te kunnen realiseren voor een Keurmerk Veilig Uitgaan.

2.10 Drugsaanpak

Maastricht kent net als andere steden overlast als gevolg van drugshandel en -gebruik. Het lokale en landelijke drugsbeleid is constant in beweging, zodat dit thema voor onze stad structureel aandacht vraagt. Het Maastrichtse drugsbeleid is gericht op het terugdringen van veiligheidsgerelateerde overlast, bescherming van het woon- en leefklimaat en het bestrijden van (ondermijnende) drugshandel. Belangrijk aandachtspunt daarbij is het beschermen van personen die kwetsbaar zijn voor misbruik door drugscriminelen voor handel of gebruik van drugs. Samengevat bestaat het huidige beleid rondom dit thema uit:

- Het coffeeshopbeleid, waaronder deelname aan het experiment gesloten coffeeshopketen.
- Het beleid drugshandel openbare ruimte. Dit houdt in dat we aan zowel de koper als de verkoper een dwangsom opleggen wanneer de politie drugshandel op straat vaststelt.
- Het Damoclesbeleid Lokalen en Woningen. Op basis daarvan kan handhavend worden opgetreden tegen panden waar drugs worden gemaakt of verhandeld. Uit jurisprudentie volgt dat van de burgemeester steeds meer maatwerk verwacht wordt in relatie tot de persoonlijke omstandigheden van de bewoners. Dat betekent dat we per drugs pand de omstandigheden van de bewoners meenemen in de besluitvorming. Bijvoorbeeld het regelen van vervangende woonruimte, opvang voor kinderen of huisdieren, zorg, etc. Dit is een tijdrovend proces waarin we nauw samenwerken met het Zorg en Veiligheidshuis, sociaal domein, hulpverlening en corporaties om casusgericht maatwerk te leveren.

3 MJP-geprioriteerde thema's

3.1 Ondermijnende criminaliteit

Bij ondermijnende criminaliteit is sprake van vermenging van onder- en bovenwereld, doordat criminelen gebruik maken van legale diensten om criminele activiteiten te verhullen of doordat ze illegale inkomsten witwassen. Zo vragen ze subsidies of vergunningen aan, starten bedrijven en kopen of huren panden. Voorbeelden van ondermijning zijn drugshandel, mensenhandel en fraude.

3.1.1 Wat hebben we gedaan in 2023?

In 2023 hebben we ingezet op de doorontwikkeling van de bestaande samenwerkingsverbanden om signalen van ondermijning te kunnen veredelen, analyseren en duiden om vervolgens concrete interventies te kunnen inzetten. Hiervoor hebben we een privacy protocol opgesteld, zodat we binnen de samenwerkingsverbanden werken conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Welke informatie gedeeld mag worden, hangt af van de 'zwaarte' van een signaal/beeld.

Signalen worden volgens een vast stappenplan opgewerkt:

Stap 1: Alle signalen² van mogelijk ondermijnende activiteiten worden verrijkt. Dat gebeurt door lokale informatie toe te voegen (wat blijkt uit open bronnen, zoals Kvk en Kadaster etc.).

Stap 2: Signalen die door de open bronnen worden bevestigd, behandelen we in de Lokale Werkgroep Ondermijning (LWO)³. Gezamenlijk wegen we of bijvoorbeeld het Actie Team Ondermijning Maastricht (ATOM)⁴ of handhaving het signaal lokaal verder kan oppakken.

Stap 3: Casuïstiek/signalen waar concrete feiten aanleiding geven om te vermoeden dat sprake is van georganiseerde criminaliteit, zetten we door vanuit de LWO naar de Maastricht Ondermijningstafel (MOT)⁵. Hier wordt informatie uit gesloten bronnen, zoals strafrechtelijke of fiscale informatie, toegevoegd. Op basis van een volledig beeld wordt vervolgens bepaald of én welke kansrijke fiscale, strafrechtelijke en/of bestuurlijke interventies we kunnen en moeten inzetten. Daarnaast kunnen we vanuit de informatie/signalen die zijn besproken in de MOT fenomeenonderzoeken starten. Een fenomeenonderzoek vindt plaats als over een specifieke branche, gebied of doelgroep meerdere signalen binnenkomen of als vanuit andere gemeenten/onderzoeken blijkt dat de branche of doelgroep kwetsbaar is voor criminele beïnvloeding.

Parallel aan voorgaand proces nemen we bestuurlijke handhavingsmaatregelen (zoals pandsluiting, Bibob-screeningen, etc.) om criminele activiteiten te voorkomen, beëindigen en/of te frustreren.

In 2023 hebben we tenslotte intensief ingezet op de (Pilot) ONDERSCHAT. Het doel van ONDERSCHAT is om het gesprek aan te gaan met inwoners en professionals om zo de weerbaarheid en signalerings- of meldingsbereidheid in de samenleving te verhogen.

De cijfermatige weergave van de inzet op ondermijning in 2023 is op pagina 11 weergegeven.

² Signalen komen op verschillende manieren bij team OOV binnen. Dat kan via de reguliere meldstructuren (zoals Meld Misdaad Anoniem, meldingen bij gemeenten of politie), via gesprekken met inwoners of via professionals zoals handhaving, woningcorporaties, wijkagenten en Trajekt.

³ Aan de Lokale Werkgroep Ondermijning nemen onder regie van OOV zitting: het RIEC, vergunningverlening, bedrijvencontactpunt, burgerzaken, Sociale Recherche, Politie, Toezicht en handhaven Openbare Ruimte en Toezicht en handhaven Gebouwde omgeving.

⁴ ATOM. Onder regie van OOV nemen hieraan deel: politie, Handhaving Openbare Ruimte, Handhaven Wabo, Sociale Recherche.

⁵ Aan de Maastricht Ondermijningstafel nemen onder regie van OOV zitting: het RIEC, Belastingdienst, FIOD, Politie en Sociale Recherche.

Lokale werkgroep ondermijning (LWO)

77 casussen behandeld

- 14 casussen opgepakt door politie
- 5 casussen opgepakt door handhaving Wabo
- 7 casussen opgepakt door handhaving Openbare Ruimte
- 9 casussen doorgezet naar ketenpartners (NVWA, Douane, ed.)
- 16 casussen doorgezet naar ATOM

Actieteam Ondermijning (ATOM)

12 locaties integraal gecontroleerd

- 3 x Last onder Dwangsom opgelegd
- 1 casus door Wabo verder opgepakt
- 6 casussen personen aangetroffen die door Sociale Recherche verder opgepakt (zwartwerk)

Maastricht Ondermijningstafel (MOT)

13 casussen uit LWO afgestemd en meerdere interventies ingezet

- 18 bestuurlijke interventies
- 4 strafrechtelijke interventies
- 25 fiscale interventies

Bestuurlijke handhavingsmaatregelen

153 Bibob-screeningen (hiervan 6 verdiepende Bibob-onderzoeken)

- 3 weigering vergunning of leidinggevende
- 2 vergunningaanvragen buiten behandeling gelaten/ingetrokken
- 34 drugspanden gesloten
- 29 opgelegde dwangsommen straathandel

Integrale fenomeenanalyses

- 1 locatiegerichte fenomeenanalyse. Basis voor een vervolgaanpak in 2024
- 1 analyse ten aanzien van doelgroep jongeren 8 - 27 jaar. Basis voor het plan van aanpak Preventie met Gezag.

Vergroten Bewustwording & signalering

- 5 workshops gegeven tijdens organisatie-/ teambijeenkomsten
- 33 actiedagen (pilot) ONDERSCHAT
 - 350 gesprekken met inwoners
 - 30 concrete signalen doorgezet naar LWO

3.1.2 Wat gaan we in 2024 doen?

Op basis van ervaringen en inzichten van het afgelopen jaar bouwen we in 2024 voort op het bestrijden van ondermijnende criminaliteit.

- De frequentie van het opwerken van signalen willen we in 2024 minimaal vasthouden.
- We organiseren een ATOM-controle om de bevindingen uit het fenomeenonderzoek van 2023 te toetsen.
- We blijven in 2024 bestaande bestuurlijke handhavingsmiddelen toepassen (zoals sluiting drugspanden, dwangsommen tegen straathandel en Bibob-screeningen) met als doel criminele activiteiten te beëindigen en/of te frustreren.
- We passen in het verlengde van het voorgaande het bestuurlijk handhavingsinstrumentarium aan op basis van gewijzigde wetgeving. In dit verband onderzoeken we in 2024 de haalbaarheid om nieuw handhavingbeleid te formuleren rondom het sluiten van panden waar explosieven en/of (vuur)wapens worden aangetroffen. Naar aanleiding van gewijzigde Bibob-wetgeving passen we ook het lokale Bibob-beleid aan. Wanneer in 2024 zoals voorzien de wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche wordt ingevoerd, brengen we het lokale prostitutiebeleid in lijn met deze wetgeving.
- De tijdens de pilot ONDERSCHAT ontwikkelde werkbare (gespreks)tools zetten we in 2024 met een lagere frequentie en meer doelgericht in tijdens bijvoorbeeld actiedagen.
- Daarnaast delen we de tools en methodiek van ONDERSCHAT in de rest van de provincie om zo ook in andere gemeenten de bewustwording en meldingsbereidheid te vergroten.
- We blijven communiceren over ondermijning via onze reguliere mediakanalen zoals intranet en sociale media. Door bewustwording te creëren, verhogen we ook de weerbaarheid en meldingsbereidheid in de samenleving.
- De bij het ministerie van Justitie en Veiligheid ingediende aanvraag voor Preventie met Gezag⁶ is goedgekeurd. Dit betekent dat financiële middelen zijn toegezegd om de aanpak van criminele (ondermijnende) jongeren en jongvolwassenen gedurende een lange periode slagvaardig vorm te geven.

3.1.3 Wat merken de inwoners van onze inzet?

- We zijn voor inwoners zichtbaar aanwezig en aanspreekbaar over het thema ondermijning.
- Inwoners zijn beter op de hoogte van het begrip van ondermijning: wat het is, waarom het erg is, wat inwoners hiertegen kunnen doen en wat de gemeente ertegen doet.
- Inwoners zijn beter in staat om verdachte situaties te herkennen en weten waar ze deze kunnen melden.
- Drugshandel vanuit panden en op straat wordt naast het strafrechtelijke traject ook bestuurlijk aangepakt, zodat het woon- en leefklimaat wordt beschermd.
- We treden zichtbaar en effectief op tegen misstanden.
- We zijn zichtbaar (fysiek en online) en laten zien wat we doen.
- We voorkomen dat we criminaliteit faciliteren door de inzet van ons Bibob-beleid.

3.2 Veiligheidsgerelateerde overlast

Veiligheidsgerelateerde overlast gaat over ernstige en aanhoudende overlast met een grote impact op de openbare orde en veiligheidsbeleving. Denk aan overlast in een bepaald gebied of vanuit een specifiek pand door intimiderende en/of criminele personen en/of groepen. Door hun gedragingen jagen zij angst aan en veroorzaken onveiligheid(sgevoelens) bij inwoners en bezoekers van onze stad. Vaak gaat dit gepaard met het plegen van strafbare feiten, vernielingen en bedreigingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan overlastgevend jeugdgroepen die afgelopen jaar actief waren rondom Mosae Forum.

3.2.1 Wat hebben we gedaan in 2023?

In 2023 hebben we 2000 overlastmeldingen (categorie overlast personen en overlast drugs) uit de gemeentelijke Melddesk gescreend op indicatoren die wijzen op veiligheidsgerelateerde overlast(hotspots). Het gaat dan om locaties (woningen, gebieden) waar groepen of personen ernstige en herhaalde overlast veroorzaken, bijvoorbeeld door drugshandel of door intimiderend en bedreigend gedrag.

⁶ https://maastricht.parlaeus.nl/user/search/action=showgd/item=31443/RIB_-_Subsidieaanvraag_Preventie_met_Gezag.pdf#search=%27preventie%20met%20gezag%27

Uit deze 2000 overlastmeldingen zijn 16 hotspots (waar over een langere periode, op een bepaalde locatie herhaalde overlast is van personen en/of drugs) geïdentificeerd, die we nader hebben bekeken. De meldingen zijn verrijkt met informatie van o.a. handhaving, politie, woningcorporaties en Stichting Trajekt.

Bij 7 van deze hotspots bleek na de verdiepingsslag dat niet zozeer een veiligheidsprobleem, maar vooral een leefbaarheidsvraagstuk heerst. Een voorbeeld hiervan is overlast door een groep jongeren, die op een pleintje voetballen en muziek afspelen. Als omwonenden daar overlast van ervaren en zich niet prettig voelen om de jongeren aan te spreken, staat de leefbaarheid onder druk. Het is dan belangrijk dat, met ondersteuning van bijvoorbeeld handhaving, een gesprek komt tussen bewoners en jongeren. OOV adviseert hier wel in, maar voert geen regie.

Bij 9 overlasthotspots was regie vanuit OOV nodig, omdat het zwaartepunt van de overlast een veiligheidskwestie is. Een bekend voorbeeld hiervan is de jeugdgroep bij Mosae Forum, die door het plegen van geweldsmisdrijven, vernielingen en intimidatie de veiligheid onder druk zet. Een ander bekend voorbeeld zijn de veiligheidsproblemen als gevolg van een bericht op sociale media, waar iemand heeft verklaard pedofiel te zijn. Dergelijke acties in de samenleving escaleren (mede door sociale media) razendsnel en vereisen snel en proactief handelen om te voorkomen dat het uit de hand loopt.

Bij veiligheidsgerelateerde overlastvraagstukken zoals hiervoor benoemd, maakt OOV samen met alle relevante ketenpartners en inwoners een integraal plan van aanpak. De intensiteit van de overlasthotspots zijn divers van aard. Ook de aanpak vraagt daarom steeds maatwerk. Soms heeft de overlast betrekking op grotere aantallen overlast gevende personen. Bij het plan van aanpak voor de overlast gevende jeugdgroep Mosae Forum gaat het bijvoorbeeld om 120 mensen. Deze groep vraagt een langdurige (maatwerk)aanpak en monitoring. Voor zover mogelijk worden bij de aanpak van deze jeugdgroep de overlastplegers

en hun sociale netwerk (denk bijvoorbeeld aan de ouders) actief betrokken.

Twee overlasthotspots hadden betrekking op ernstige en herhaalde overlast vanuit een woning. Het ging om onder meer geluidsoverlast, intimidatie en vervuiling. De complexiteit van de aanpak zit dan niet zozeer in het aantal personen, maar in het feit dat de overlast afkomstig is van een specifieke woning. Om een einde te maken aan deze overlast, zijn gedragsaanwijzingen woonoverlast opgelegd. Dit betekent dat aan de bewoner(s) van de woning voorwaarden zijn opgelegd die de overlast moeten stoppen en die waar nodig gericht zijn op het accepteren van zorg. Politie en team Handhaven Openbare ruimte houden toezicht op het adres en melden overtredingen van de gedragsaanwijzing. Bij overtreding van de gedragsaanwijzing verbeurt de bewoner een dwangsom.

3.2.2 Wat gaan we in 2024 doen?

Op basis van ervaringen en inzichten van het afgelopen jaar bouwen we in 2024 voort op het tijdig in beeld krijgen en effectief aanpakken van veiligheidsgerelateerde overlast.

- Structureel monitoren we (potentiële) overlasthotspots via het Maastrichtse Veiligheidsinformatieknooppunt en waar nodig proberen we (verdere) escalatie te voorkomen.
- We gaan de achtergrond onderzoeken van meldingen over personen met onbegrepen gedrag. Zo kunnen we vaststellen in hoeverre het zorgaanbod en/of -beleid goed aansluit op de problematiek van deze doelgroep.
- We monitoren en adviseren op de ontwikkelingen rondom Skaeve Huse om te voorkomen dat er veiligheidsgerelateerde overlastsituaties ontstaan en waar nodig gaan we in gesprek.
- We formuleren een handelingskader woonoverlast om duidelijk inzicht te geven in de rollen en verantwoordelijkheden van betrokken ketenpartners. Dit leidt tot een goede afstemming en effectieve aanpak.
- Met het programma Preventie met Gezag organiseren we een structurele eenduidige aanpak voor risicojeugd in onze gemeente.

3.2.3 Wat merken de inwoners van onze inzet?

- Inwoners merken dat het zinvol is om te melden bij gemeente of politie. Hotspots komen daardoor sneller in beeld, zodat we de overlast in een vroeger stadium kunnen aanpakken (en daarmee escalatie voorkomen). Hierdoor zal ook het vertrouwen van de inwoners toenemen.
- Bewoners in de omgeving van hotspots zullen merken dat de overlast sneller en effectiever aangepakt wordt en daardoor verminderd en/of stopt.
- Overlastgevende jeugdgroepen worden begrensd, zodat zij leren wat acceptabele gedragsnormen zijn in de openbare ruimte.
- Ouders van overlast gevende jongeren informeren we schriftelijk over het gedrag van hun kind. Zo maken we hen medeverantwoordelijk om de overlast te stoppen.
- Inwoners die overlast veroorzaken, worden geholpen met passende zorg naast een repressieve aanpak om overlast te doen stoppen.

3.3 Veiligheidsgerelateerde overlast

Onder criminaliteit valt veelvoorkomende criminaliteit (fietsdiefstal, voertuigcriminaliteit, vandalisme, bedreiging, mishandeling, zakkenrollerij), criminaliteit met een hoge impact (woninginbraak, overvallen, straatroof) en digitale criminaliteit (fraude via telefoon, e-mail, Whatsapp, websites, etc.).

3.3.1 Wat hebben we gedaan in 2023?

Criminaliteit zoals woninginbraken, autokraak, zakkenrollerij etc. is van alle tijden. Trendmatig zijn deze vormen van zogenaamde traditionele criminaliteit in de afgelopen jaren fors gedaald. Het afgelopen jaar zien we echter op een aantal thema's weer een (lichte) stijging (zie tabellen).

Maandelijks monitoren we de criminaliteitstrends. Op basis van de trends bepalen we of en welke inzet nodig is voor bepaalde criminaliteitsvormen. Hiervoor vindt regelmatig afstemming plaats met politie, woningcorporaties en team Handhaven openbare ruimte. Bij afwijkende trends proberen we de oorzaak te achterhalen. Zo bleek een stijging van woninginbraken in 2023 vooral toe te schrijven aan een inbreker die in de maand december actief was en inmiddels weer is opgepakt.

Categorie	2019	2020	2021	2022	2023	% verschil 2022-2023
Diefstal/inbraak woning	357	222	130	167	193	↑ 16%
Overval in bedrijven	6	2		3	1	↓ -67%
Overval in woning	6	3	2	1	4	↑ 300%
Straatroof	38	34	27	21	26	↑ 24%

Categorie	2019	2020	2021	2022	2023	% verschil 2022-2023
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	529	231	306	535	413	↓ -23%
Diefstal van brom-, snor-, fietsen	1596	1013	828	1135	1169	↑ 3%
Openlijk geweld (persoon)	44	26	36	29	27	↓ -7%
Vernieling cq. zaakbeschadiging	777	680	632	659	648	↓ -2%
Zakkenrollerij	434	227	195	312	341	↑ 9%

Daarnaast stellen we vast dat de noodzaak bestaat om te blijven investeren in het nemen van preventieve maatregelen. Criminelen maken gebruik van de gelegenheid die geboden wordt om bijvoorbeeld iets te stelen. Denk aan waardevolle spullen in een auto, een niet goed afgesloten woning of openstaand raam, een portemonnee die zichtbaar in een achterzak zit, etc. Hoe beter wij onze inwoners en bezoekers wijzen op de risico's en de te nemen maatregelen des te minder wordt er gelegenheid geboden. Het afgelopen jaar hebben we vanwege de extra inzet op het dossier veilig voetbal minder aandacht kunnen besteden aan het nemen van preventieve maatregelen.

3.3.2 Wat gaan we in 2024 doen?

Het blijft noodzakelijk om volop aandacht te blijven besteden aan de genoemde vormen van criminaliteit. Het is vooral zaak om niet te verslappen en ook onze inwoners continu bewust te maken van de risico's en het treffen van maatregelen om gelegenheid weg te nemen. Want wat daalt, kan ook weer stijgen. In 2024 gaan wij weer gericht investeren in het nemen van preventieve maatregelen zoals bewustwordingscampagnes.

3.3.3 Wat merken de inwoners van onze inzet?

Op risicomomenten (hottimes) en risicoplekken (hotspots) wijzen we bewoners tijdig op de preventieve maatregelen die ze kunnen inzetten om de gelegenheid voor geweld, diefstal of braak te voorkomen. Zo worden minder mensen slachtoffer van deze vormen van criminaliteit.

4 Zorg en Veiligheid

Goede samenwerking tussen het sociaal- en veiligheidsdomein helpt de (kwetsbare) inwoner en heeft een positief effect op het individu (betere kwaliteit van leven, meer zelfredzaamheid) en de maatschappij (minder overlast en veiligheidsproblemen). Dit thema loopt dan ook als rode draad door het veiligheidsdomein.

Vanuit het perspectief van veiligheid is investeren in samenwerking met het Sociaal Domein van groot belang. Het gaat bij Zorg & Veiligheidsthema's over kwetsbare mensen, die mogelijk een risico vormen voor zichzelf, de omgeving en de openbare orde en veiligheid. Deze mensen lopen een verhoogd risico om slachtoffer te worden van misbruik of te vervallen in (ondermijnende) criminaliteit. Om de zorg voor kwetsbare mensen en hun omgeving blijvend te verbeteren en bijbehorende veiligheidsproblematiek aan te pakken, is intensieve samenwerking (beleidsmatig en uitvoerend) nodig tussen zorg en veiligheidsprofessionals.

Afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in de inrichting van structurele afstemmingsoverleggen Zorg en Veiligheid op ambtelijk, management- en bestuurlijk niveau. Zo kunnen we op alle niveaus sturen op de samenwerking tussen zorg- en veiligheid(sprofessionals). Via deze structuur kunnen we knelpunten in het veiligheidsdomein als gevolg van onvoldoende passend zorgaanbod tijdig opschalen.

We hebben in het Meerjarenprogramma Veiligheid 2023-2026 zeven thema's⁷ benoemd die een groot effect hebben op de Openbare Orde en Veiligheid(sbeleving). Bij deze thema's ligt het zwaartepunt bij het Sociaal Domein in het voorkomen van inbreuken op de Openbare Orde en Veiligheid. Op deze thema's zoeken wij daarom vanuit veiligheidsoogpunt expliciet de verbinding met het zorgdomein. De thema's hebben

ook sterke raakvlakken of overlap met elkaar; iemand kan een zorgvraag hebben op meerdere beleidsterreinen. Zo kan bijvoorbeeld een persoon met verward gedrag ook slachtoffer zijn van mensenhandel en bekend zijn in relatie tot Geweld in Afhankelijkheidsrelaties. Hieronder is de inzet op deze thema's nader uitgewerkt.

4.1 Radicalisering en Polarisation

4.1.1 Wat hebben we gedaan in 2023?

Tijdens een informatiesessie '*Integrale aanpak radicalisering, extremisme en polarisation*' in de Domeinvergadering Algemene Zaken op 16 mei 2023 is de aanpak, de complexiteit en de wijze besproken, waarop we tegen deze maatschappelijke fenomenen aankijken. Hierin werden ook enkele Maastrichtse voorbeelden aangehaald, zoals een demonstratie van White Lives Matter of stickers op straatlantaarns met anti-institutioneel extremistische boodschappen. De kaders voor de lokale integrale aanpak van enerzijds polarisation (sociaal) en anderzijds radicalisering en extremisme (veilig) zijn terug te lezen in de Raadsinformatiebrief van 18 januari 2023 [RIB - Lokale integrale aanpak radicalisering, extremisme en polarisation.pdf](#) (parlaeus.nl).

We hebben het afgelopen jaar in nauwe samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis geïnvesteerd in het verstevigen van het lokale en bovenlokale professionele netwerk, het urgentiebesef en de deskundigheidsbevordering. Zo ontstaat binnen Maastricht en daarbuiten een stevig fundament in lijn met de 'basis op orde', waar we de komende jaren de aanpak verder op voortbouwen. De basis op orde betekent dat we zorgen voor een heldere signalering en een herkenbare meldstructuur. Professionals weten

⁷ Radicalisering en Polarisation, Personen met verward en onbegrepen gedrag, Jeugd, Re-integratie ex-gedetineerden, Seksuele Intimidatie, Mensenhandel en Geweld in afhankelijkheidsrelaties.

signalen van radicalisering of zorgelijke vormen van polarisatie te herkennen en men weet waar je terecht kan bij vragen of zorgen. Ook investeren we in weerbaarheid en handelingsperspectief voor professionals bij radicaliseringszaken. Tenslotte werken we aan kennis en expertiseopbouw bij sleutelpersonen in de aanpak van radicalisering.

In dit verband zijn in 2023 392 Limburgse professionals getraind op het herkennen van radicalisering of polarisering, met als doel betere signalering zowel in aantal als in kwaliteit.

- 192 professionals hebben basistrainingen gevolgd. De trainingen gaan onder meer in op het verloop van een radicaliseringsproces.
- 200 professionals hebben specialistische verdiepingstrainingen gevolgd. De focus ligt hier op de ontwikkeling van extremistische fenomenen.

Onderstaande casus illustreert het belang van dergelijke trainingen en het proces van signalering naar aanpak:

“Een opbouwwerker in de buurt hoort op straat een aantal jongeren spreken over het conflict in het Midden-Oosten. Eén van de jongeren spreekt over de filmpjes die hij online ziet en het eens is met antisemitische uitingen die worden gedaan.

“Dat als het aan hem ligt, hij in Gaza zou gaan helpen tegen de terreur van Israël”. De opbouwwerker bespreekt dit met een collega jeugdwerker, de jongen is bekend bij het welzijnswerk, en ze maken zich zorgen. Er wordt besloten een melding te maken bij het meldpunt radicalisering (Maastricht). Vanaf dat moment wordt een casus gestart en onderzoek gedaan naar de melding. Het dossier komt later op de provinciale weegtafel, waarin verantwoordelijke partijen bespreken en afwegen of een Persoonsgericht Aanpak (PGA)-casus voor deze jongen wordt gestart. Bij een positieve afweging wordt de casus doorgezet naar het Zorg en Veiligheidshuis en volgt een PGA-aanpak.”

4.1.2 Wat gaan we in 2024 doen?

We blijven investeren in de basis op orde. Dat betekent meer concreet dat we actie ondernemen op de volgende (sub-)doelstellingen:

- Vergroten urgentiebesef en inzicht in de fenomenen door deskundigheidsbevordering. In dit verband zijn eind 2024 in Limburg minimaal 20 CTER⁸ gerelateerde trainingen geweest met minimaal 250 deelnemers.
- Versterking van de verbinding tussen inwoners en professionals door aansluiting bij gebiedsgericht werken (LWA) en veerkrachtige wijken aanpak. Eind 2024 is de wijze waarop we aansluiten op gebiedsgericht werken (in aansluiting op de te ontwikkelen gebiedsplannen) omschreven en bekend bij alle stadsdeelregisseurs en de vaste deelnemers van de LWA-teams.
- Verbeteren binding en vertrouwen tussen overheid en (alle) religieuze instellingen in Maastricht. Eind 2024 hebben minimaal 3 'interreligieuze overleggen' plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de verschillende religieuze instellingen.
- Het casusoverleg radicalisering en extremisme gaan we 'Evidence Based' vormgeven. Dat betekent dat in de persoonsgerichte aanpak radicalisering en extremisme we methodieken willen formaliseren die aantoonbaar effectief zijn gebleken. Bij radicaliseringszaken kijken we persoonsgericht naar identiteitsontwikkeling, sociaal netwerk, ideologische denkbeelden, bereidheid tot geweld en zelfredzaamheid. In 2024 hebben we de methodiek (proces en kaders) beschreven en bestuurlijk laten vaststellen via het regionaal expertise overleg radicalisering.
- We gaan een meldstructuur opzetten waar professionals en inwoners signalen van maatschappelijke spanningen of polarisatie kwijt kunnen. Het doel is om in een zo vroeg mogelijk stadium te achterhalen of actie is vereist in het kader van de aanpak terrorisme, extremisme en radicalisering. Bijvoorbeeld door tijdig het gesprek aan te gaan of maatregelen te treffen om escalatie (denk aan een aanslag of geweldige botsing tussen groepen met tegengestelde standpunten) te voorkomen.

- In 2024 gaan we ons verder verdiepen in de aard en omvang van de zogenaamde soevereine beweging. Dit is een specifieke beweging binnen het zogenaamde anti-overheidsextremisme, die in draagvlak en omvang terrein lijkt te winnen en daarmee in toenemende mate (vooral op lange termijn) een gevaar kan vormen voor onze democratische rechtsorde. Zorgpunt hierin is dat veel kwetsbare inwoners hier gevoelig voor zijn en zich laten misleiden. Zij denken bijvoorbeeld dat ze geen belasting hoeven te betalen als ze zich aansluiten bij de soevereine beweging. In welke mate dit in onze stad speelt, weten we niet. Daarom willen we eerst een antwoord vinden op de vraag hoe de soevereine beweging zich manifesteert in Maastricht. Belangrijk is in dit verband om professionals te trainen in het herkennen van personen die zichzelf als 'soverein' beschouwen (denk aan symbolen, uitspraken etc.).
- We sluiten structureel aan bij het Limburgs professionele netwerk om internationale samenwerking tegen radicalisering en polarisatie mee vorm te geven. Dit omvat ook aansluiting bij de doorontwikkeling van de CTER-samenwerking onder regie van de bestuurlijke portefeuillehouder CTER.
- In samenwerking met Stichting Trajekt zetten we een project op, dat de bewustwording en de weerbaarheid tegen de risico's van online radicalisering en polarisatie moet vergroten.

4.2 Personen met verward en onbegrepen gedrag

4.2.1 Wat hebben we gedaan in 2023?

Bij het Verbindingspunt Informatie & Advies Zorg en Veiligheid (VIA) kan de politie melding doen van het aantreffen van een persoon met verward en onbegrepen gedrag. Doel is om de melding te verrijken. In 2023 heeft de politie 224 keer een melding bij de VIA gedaan.

Een procescoördinator onderzoekt bij iedere VIA-melding of de persoon al bekend is bij een zorginstantie en/of er ernstige zorgen zijn over de

omstandigheden van de persoon. Op basis hiervan wordt een koppeling gemaakt met al betrokken zorgpartijen of een overdracht gedaan naar Vangnet bemoeizorg gedaan. Hoe beter de (bemoei) zorg rond personen met verward en onbegrepen gedrag aansluit op de problematiek, des te minder veroorzaken deze personen overlast en/of onveiligheid op straat en in de buurten.

De politie is in 2023 605 keer ingezet op een melding van 'overlast persoon met verward en onbegrepen gedrag'. Dat betekent dat deze sociale problematiek veel politie-inzet vraagt. In 19 gevallen heeft de politie geweldsmiddelen moeten inzetten om de persoon onder controle te krijgen.

We zijn de mogelijkheden gaan verkennen voor een meer uniforme (regionale) inrichting en structuur van bemoeizorg. Inmiddels hebben we de overeenkomsten en de verschillen in bemoeizorg Maastricht-Heuvelland, Westelijke Mijnstreek (uitvoering GGD) en Parkstad (uitvoering Mondriaan) in kaart gebracht.

'Lerend Netwerk Aanpak Kwetsbare Personen met Verward Gedrag en een Veiligheidsrisico' is opgezet en lopende⁹. Ieder kwartaal worden hier complexe casus besproken. Doel is om van elkaar te leren aan de hand van praktijkvoorbeelden, om zo knelpunten en oplossingen in beeld te brengen.

4.2.2 Wat gaan we in 2024 doen?

- De achtergrond van de meldingen overlast personen verward en onbegrepen gedrag waar politie inzet vereist was, gaan we nader analyseren. We onderzoeken onder meer of deze personen ondersteuning van zorginstellingen krijgen en of deze zorg voldoende aansluit op de problematiek of behoefte van deze mensen. Op basis van de resultaten van het onderzoek formuleren we een aangepaste aanpak, met als doel de vereiste huidige inzet van de politie met substantieel te reduceren.
- In het kader van het actieprogramma 'Grip op Onbegrip'¹⁰ wordt in de loop van 2024 de Wijk-GGD uitgebreid en (door)ontwikkeld. Deze professional gaat actief op zoek naar mensen met onbegrepen gedrag om vroegtijdig in te grijpen en escalaties te voorkomen. De wijk-GGD'er spreekt hen aan op hun eigen vermogen om weer de controle over hun leven te nemen. Groot voordeel is dat de politie hiermee aanzienlijk wordt ontlast. In het kader van vroegsignalering gaan wij vanuit Veiligheid actief de verbinding zoeken met de Wijk-GGD'er om zo escalatie in het veiligheidsdomein te voorkomen.

⁹ Deelnemers van het Netwerk zijn o.a. GGZ, reclassering, Forensische zorg, WMO zorg, gemeenten, politie, OM.

¹⁰ Het Actieprogramma Grip op Onbegrip zet in op het faciliteren en stimuleren van de samenwerking tussen politie, gemeenten en organisaties die hulp of zorg bieden aan mensen met onbegrepen gedrag en hun omgeving. De focus van het actieprogramma is regionaal kennis en praktijk aan elkaar verbinden en het verder brengen van goede praktijken. De aandachtsgebieden binnen het programma zijn:

- Het realiseren van een passend ondersteuningsaanbod voor de brede doelgroep mensen met onbegrepen gedrag die zich in een kwetsbare situatie bevinden.
- Vroegsignalering en opvolging in de wijk.
- Domeinoverstijgend samenwerken in hotspots en veiligheidsregio's.
- Een landelijk begeleidings- en evaluatietraject.

4.3 Jeugd

4.3.1 Wat hebben we gedaan in 2023?

In 2023 zijn 111 zorgmeldingen¹¹ rondom een jongere (0-23 jaar) geregistreerd bij het Zorg- en Veiligheidshuis. Hiervan zijn 83 jongeren besproken in het netwerkoverleg jeugd¹². Binnen dit overleg wordt de melding verrijkt met relevante informatie van de netwerkpartners en worden gezamenlijk interventies ingezet, gericht op preventie en tegengaan recidive. De overige 28 jongeren zijn doorverwezen naar de aanpak groepsoverlast of de Persoonsgerichte Aanpak binnen het Zorg- en Veiligheidshuis.

Veel zorgsignalen over jongeren hebben betrekking op gedragingen in en rondom scholen. Daarom zijn we in 2023 alle zogenaamde knooppunten¹³ binnen scholen vallend onder het voortgezet en speciaal onderwijs intensiever gaan informeren over de werkwijze van het netwerkoverleg jeugd. Het effect van deze inzet zien we terug in de stijging van het aantal meldingen bij het Zorg- en Veiligheidshuis (van 27 in 2022 naar 83 in 2023).

We hebben vastgesteld dat we in Maastricht al veel doen en dat we veel goed doen om problematische jeugd tijdig in beeld te krijgen en aan te pakken. We stellen daarentegen ook vast dat de aanpak versnipperd is en we soms langs elkaar heen werken. De aard, omvang en complexiteit (verharding, verjonging, online leefwereld, normvervaging) in relatie tot jongeren die afglijden in de criminaliteit vereisen een meer langjarig en programmatische aanpak. Daarom hebben we in 2023 een programmaplan Preventie met Gezag opgesteld, samen met alle relevante ketenpartners (Plan van Aanpak Preventie met Gezag Doel van het plan is het opzetten van een integrale en domein overstijgende aanpak om te voorkomen dat jongeren en jongvolwassenen (8-27 jaar) afglijden in de criminaliteit.

Op basis van dit plan heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid de Maastrichtse financieringsaanvraag hiervoor toegekend (Maastricht - Beschikking Preventie met Gezag (DJ). pdf (parlaeus.nl)).

4.3.2 Wat gaan we in 2024 doen?

Binnen het programma Preventie met Gezag maken we een jaarlijks uitvoeringsplan. Hieraan is een afzonderlijke programmaverantwoording gekoppeld.

4.4 Re-integratie ex-gedetineerden

4.4.1 Wat hebben we gedaan in 2023?

Hoe beter de terugkeer van ex-gedetineerden in de maatschappij is geregeld, des te kleiner de kans op recidive en daarmee inbreuken op de openbare orde en veiligheid. Daarom is het vanuit het veiligheidsdomein belangrijk om hier nauw bij betrokken te zijn en tijdig te weten wanneer terugkeer meer risico met zich meebrengt.

Het operationaliseren van het beleid conform regionale afspraken is afgerond ([link](#)). Zorg- & Veiligheidshuis voert de procesregie.

Regionaal neemt gemeente Maastricht deel aan Lerend Netwerk, waarmee o.a. het proces re-integratie verder wordt uitgewerkt en verbeterd. Insteek is om regionaal zo uniform mogelijk te werken.

In 2023 zijn 148 mensen uitgestroomd uit detentie, wiens laatste adres voor detentie Maastricht was. Hiervan zijn 83 ex- gedetineerden teruggekeerd naar Maastricht. Van de naar Maastricht uitgestroomde gedetineerden is bij 20 personen een Persoonsgerichte Aanpak ingezet of liep deze al. Bij alle detentiemeldingen in 2023 (uitgezonderd de PGA-casuïstiek) is een zogenaamde

¹¹ Professionals kunnen jongeren aanmelden waarbij een redelijk vermoeden bestaat dat de jongere door één of meer van de in de Jeugdwet genoemde risico's wordt bedreigd. Be-doelde risico's zijn o.a. blootstelling aan geweld, vernederende behandeling of verwaarlozing, verslaving, veelvuldig schoolverzuim, ontbreken van vaste woon- of verblijfplaats, verrichten van strafbare activiteiten (art.7.1.4.1. Jeugdwet).

¹² Hieraan nemen naast het Zorg- en Veiligheidshuis deel: politie, Raad van de Kinderbescherming, Leerplicht, Bureau HALT, Stg. Trajekt, handhaving en Jeugd GGZ.

¹³ 'Knooppunt' is de naam voor de samenwerking tussen allerlei partijen die betrokken zijn bij kinderen en jeugdigen. Vanuit deze samenwerking gaan deze partijen op regelmatige basis rond de tafel om te sparren over leerlingen waar op dat moment zorgen over bestaan.

nazorgcoördinator ingezet. Deze inventariseert samen met andere betrokken organisaties, zoals de casemanager in detentie en reclassering, eventuele hulpvragen van de gedetineerde op de volgende vijf basisvoorwaarden: 1) geldig identiteitsbewijs, 2) onderdak, 3) inkomen uit werk of een (tijdelijke) uitkering en/of dagbesteding, 4) inzicht in (en aanpak van) schulden, 5) zorg(verzekering). Doel is om hulpvragen vanuit detentie vroegtijdig op te pakken om terugkeer naar de maatschappij zo soepel mogelijk te laten verlopen. Als een gedetineerde geen hulp wil (nazorg is een vrijwillig aanbod) of de detentieduur te kort is (minder dan 14 dagen), dan volgt geen actieve inzet van de nazorgcoördinator. In 2023 was in 8 gevallen geen nazorgcoördinator betrokken.

4.4.2 Wat gaan we in 2024 doen?

In april 2024 moet het Lerend Netwerk zijn afgerond. Aanpak re-integratie ex-gedetineerden is dan regionaal geborgd. Regionale werkafspraken worden dan vastgelegd in een zogenaamde menukaart. Daarin staat onder meer beschreven hoe om te gaan met basisvoorwaarden (inkomen, woning, dagbesteding) om ex-gedetineerde goed te laten terugkeren in de maatschappij. Met het oog op Veiligheid sluiten we aan en sturen we op het effect van de aanpak binnen het veiligheidsdomein. Denk bijvoorbeeld aan de stijging van woninginbraken op het moment dat een gekende inbreker na detentie terugkeert. Hoe beter de terugkeer in de maatschappij begeleid en gemonitord wordt des te kleiner de kans op recidive.

4.5 Seksuele intimidatie

4.5.1 Wat hebben we gedaan in 2023?

We hebben ons het afgelopen jaar vooral gericht op mentaliteitsverandering en bewustwording van zowel omstanders, slachtoffers als (potentiële) daders. De mogelijkheden en effectiviteit van repressief/handhavend optreden bij straatintimidatie zijn nog steeds minimaal, zodat de focus vooral gericht is op preventie. Acties, interventies en beleidsvorming gebeuren in afstemming met en door de deelnemende organisaties. Dit zijn onderwijsinstellingen, studentenorganisaties,

zorgorganisaties, politie, de gemeente en GGZ-instellingen.

De campagne 'Ben je oké' is uitgevoerd tijdens feestdagen en evenementen: carnaval, de Inkom etc. Het doel van deze campagne is de omgeving bewust te maken en het gesprek aan te gaan bij het zien van ongewenst seksueel gedrag.

In 2023 heeft Sexmatters trainingen verzorgd met als doel mentaliteitsverandering en bewustwording van zowel omstanders, slachtoffers als (potentiële) daders:

- 12 besturen van studenten- en studieverenigingen getraind.
- 10 vertrouwenspersonen getraind.
- 2 groepen jongerenwerkers van diverse organisaties binnen Maastricht getraind.
- Blockbox: het aanbod van Sexmatters is opgenomen binnen de Blockbox aanpak, gericht op het MBO en trainingen voor docententeams.
- Het barpersoneel van horecazaken is getraind via Mondriaan e.o. Rutgers
- 9 entree-klassen van het Vista college hebben workshops gekregen over genderrollen en seksualiteit.

4.5.2 Wat gaan we in 2024 doen?

Binnen het sociaal domein wordt de lijn van het ontwikkelingsplan (seksuele) straatintimidatie 2020-2023 voortgezet met een nieuw plan 2024-2026. In dat plan ligt de focus op informatie- en kennisvergaring en aansluitend daarop voorlichting, trainingen, workshops en campagnes met als doel het stimuleren van gedragsverandering bij daders en (betrokkenheid van) omstanders, zodat (seksuele) straatintimidatie afneemt. Vanuit veiligheid zijn we hierop aangehaakt en dragen wij bij aan het plan 2024-2026.

4.6 Mensenhandel

4.6.1 Wat hebben we gedaan in 2023?

Mensenhandel bestaat uit verschillende vormen van uitbuiting. Het kan gaan om seksuele uitbuiting (gedwongen prostitutie), criminele uitbuiting (kwetsbare mensen dwingen tot criminele handelingen, katvanger) en arbeidsuitbuiting. De

aard en omvang van mensenhandel goed in beeld krijgen, is om meerdere redenen heel complex. In de eerste plaats doen daders er alles aan om deze vormen van uitbuiting te verhullen. Veelal bedreigen zij de slachtoffers. Daarnaast zijn of worden slachtoffers ook daders. Dat zien we bijvoorbeeld bij gedwongen prostitutie, waarbij nieuwe slachtoffers worden geronseld door een ander slachtoffer. Ook bij criminele uitbuiting zit slachtofferschap en daderschap dicht bij elkaar. Tenslotte komt het met name bij arbeidsuitbuiting nogal eens voor dat men zichzelf niet als slachtoffer ziet. Het gevolg is dat slachtoffers niet snel geneigd zijn aangifte te doen of hulp te zoeken.

Signalen van potentiële slachtoffers moeten we daarom zoveel mogelijk zien te krijgen vanuit de omgeving (professionals en inwoners) rondom een slachtoffer. Om signalen van mensenhandel te herkennen en te weten hoe te handelen, hebben we geïnvesteerd in trainingen voor professionals.

Wanneer een slachtoffer in beeld komt, is het geven van veiligheid en vertrouwen een randvoorwaarde om het slachtoffer duurzaam uit de uitbuitingssituatie te krijgen. Daarom is de aanpak van mensenhandel gericht op het organiseren van voldoende stevige structuren en netwerken om daar naar te kunnen handelen. In dat kader zijn in Maastricht aandachtsfunctionarissen mensenhandel getraind en gepositioneerd bij het Zorg- en Veiligheidshuis Maastricht Heuvelland en SZMH. Deze stemmen af met de beleidsadviseur ondermijning bij OOV, die zich meer richt op de daderaanpak in afstemming met de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel. Om de keten sluitend te maken, is een zorgcoördinator mensenhandel actief voor Maastricht-heuvelland en Westelijke Mijnstreek. De zorgcoördinator behartigt de belangen van slachtoffers en organiseert een samenhangend hulp- en ondersteuningsaanbod voor slachtoffers in de regio.

4.6.2 Wat gaan we in 2024 doen?

Vanuit het sociaal domein wordt geïnvesteerd in het herkennen van slachtofferschap mensenhandel en

het bieden van passende zorg. Aansluitend daarop wordt vanuit het veiligheidsdomein de focus gelegd op de daderaanpak. In onderlinge afstemming zetten we in op:

- Doorontwikkelen screeningsoverleg mensenhandel Zuid-Limburg.
- Opzetten intervisies voor de Limburgse aandachtsfunctionarissen mensenhandel in samenwerking met het RIEC.
- Vergroten signaleringsvaardigheden medewerkers, professionals en inwoners.
- Intern vergroten bekendheid en vindbaarheid van de aandachtsfunctionarissen mensenhandel zodat deze sneller ingeschakeld wordt bij signalen mensenhandel. Te denken valt aan organiseren themabijeenkomsten en het gebruik van intranetwebsites zoals Stella.
- Door de inzet van extra uren zorgcoördinatie 2024 is in het beleidsplan mensenhandel ([Beleids- en uitvoeringsplan mensenhandel Zuid-Limburg \(officiële-overheidspublicaties.nl\)](#)) meegenomen dat in Maastricht wordt ingezet op het investeren van kenbaarheid signalen mensenhandel en optimalisatie afstemming zorg en veiligheid.

4.7 Geweld in afhankelijkheidsrelaties

4.7.1 Wat hebben we gedaan in 2023?

Geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) is het overkoepelende begrip voor alle vormen van geweld in huiselijke kring, in de professionele setting (zorg- en ondersteuningssector) en in de vrijwillige sector. Kenmerk van dit geweld is de afhankelijkheidsrelatie tussen slachtoffer en pleger. Daarbij kan het gaan om relationele afhankelijkheid (tussen ouders en kinderen, tussen partners of ex-partners of tussen familieleden), om economische afhankelijkheid, om zorgafhankelijkheid of om een combinatie daarvan.

Alle meldingen van GIA komen binnen bij Veilig Thuis. Voor Maastricht zijn in 2023 712 GIA-meldingen binnengekomen. Het overgrote deel van de meldingen heeft betrekking op kindermishandeling en partnergeweld. Voor de beoordeling van de meldingen vindt 2x per

week een triagetafel plaats (gemeente en Veilig Thuis). Hier worden alle meldingen besproken. Zaken waarbij sprake is van meerdere problemen, meervoudige meldingen, etc. worden geagendeerd voor het wekelijkse casusoverleg GIA. Daarna wordt passende hulpverlening ingezet te zetten.

In repressieve zin kan de politie bij huiselijk geweld (geweld dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer) ingrijpen door de dader aan te houden. Aansluitend is de burgemeester bevoegd om een Tijdelijk Huisverbod op te leggen. Zo kan vanuit een afkoelingsperiode hulpverlening opstarten. In 2023 zijn in Maastricht 13 tijdelijke huisverboden opgelegd.

Eind 2023 heeft Maastricht meegedaan aan een campagne in aanloop naar de week tegen kindermishandeling. De campagne heette 'Knuffels kunnen niet praten' en had 3 fases: 1) See 2) Think en 3) DO. In de eerste fase van deze campagne is de landingspagina 1.170 keer bezocht en hebben we meer dan 300.000 unieke personen bereikt. Met de tweede fase is de landingspagina 2.930 keer bezocht en hebben we meer dan 120.000 unieke personen bereikt.

Handle With Care is ingebed in Zuid-Limburg. Handle With Care is een meldingssysteem waarbij school een signaal krijgt wanneer thuis iets is gebeurd op het vlak van GIA. School kan vervolgens die dag zorgen voor een zachte landing van het kind op school. Alle 9 gemeenten, de scholenstichtingen in Maastricht-Heuvelland en Westelijke Mijnstreek en Veilig Thuis Zuid-Limburg hebben hiervoor een nieuw samenwerkingsconvenant ondertekend.

Voor het basisonderwijs is een subsidie verleend voor 117 gastlessen CARE-FREE voor het gehele schooljaar 2023-2024. CARE-FREE zet kennis en ervaringsdeskundigheid in voor bewustwording, preventie en vroegtijdige signalering van kindermishandeling.

In 2022 zijn we gestart met het aanbod van trainingen aan professionals in het kader van de visie (gefaseerd) Samen Werken aan Veiligheid in Zuid-Limburg. Deze visie is van belang voor professionals die in hun werk te maken krijgen met gezinnen en huishoudens waar de veiligheid structureel in het geding is. In Zuid-Limburg zijn tot nu toe ca. 360 professionals getraind.

4.7.2 Wat gaan we in 2024 doen?

De werkwijze en acties uit 2023 worden binnen het sociaal domein op dezelfde wijze voortgezet. In de eerste helft van 2024 wordt de regiovisie GIA voor de periode 2024 – 2031 samen met een uitvoeringsplan voor besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad (regiovisie) en het college (uitvoeringsplan). Daarnaast wordt ingezet op het verbeteren van de registratie en afhandeling van GIA-meldingen, zodat we beter kunnen toezien op de effectiviteit.

4.7.3 Wat merken de inwoners van onze inzet op Z&V thema's?

Dankzij de afgestemde inzet op de verschillende thema's zorg en veiligheid komen we meer aan de voorkant van problematiek die overlast, onveilige situaties of onveiligheidsgevoelens veroorzaken. Hierdoor kunnen we vroegtijdig ingrijpen om erger te voorkomen. Ook voorkomen we herhaling van overlastgevend of crimineel gedrag door meer op de problematiek toegespitste ondersteuning te bieden, waar nodig in combinatie met repressieve maatregelen. Dit leidt tot minder sociale overlast in het algemeen en in de buurten in het bijzonder en daardoor tot een verbeterde veiligheidsbeleving. In 2021 heeft gemiddeld 67% van de Maastrichtenaars sociale overlast ervaren¹⁴. De meeste overlast (≥ 80%) ervaren bewoners in de buurten Mariaberg, Nazareth, Caberg, Binnenstad en Wyck. De ambitie is om dit percentage trendmatig te laten dalen.

¹⁴ Sociale overlast bestaat uit ervaren overlast als gevolg van dronken mensen op straat, verwarde personen, drugsgebruik/-handel, overlast door buurtbewoners, mensen die op straat worden lastiggevallen en rondhangende jongeren.

Gemeente Maastricht